

OB OBISKU V RIMU

Medtem ko pišemo, se odposlanstvo slovenske narodnostne skupnosti v Italiji pripravljata na odhod v Rim, kjer ga bo sprejel ministrski predsednik Emilio Colombo. Skoraj leto dni je poteklo, odkar so predstavniki slovenskih političnih, kulturnih in godarskih organizacij odposlali predsedniku osrednje vlade spomenico, v kateri so ga obvestili o položaju, v katerem se nahaja naša manjšina, in ga bili hkrati zaprosili za sprejem, da bi mu lahko obširneje obrazložili svoje zahteve in želje.

Do tega sprejema je po daljšem zavlačevanju sedaj končno le prišlo. Mislimo, da lahko zato izrazimo zadovoljstvo vse naše narodne skupnosti, ki se polno zaveda velikega pomena, ki ga ima to srečanje z najvišjim predstavnikom izvršne oblasti, saj se je prvič zgodilo, da je predsednik italijanske vlade uradno sprejel odposlanstvo slovenske manjšine v Italiji.

Pri tem srečanju ne gre samo in toliko za informacijo, kajti menimo, da vlada in njen najvišji predstavnik poznata naš položaj, temveč predvsem za vzpostavitev novih odnosov ter določitev nove metode dela, po kateri bi se morale ravnati tako oblasti kot slovenski predstavniki.

Osnovna zahteva, ki jo že vrsto let glasno postavlja naša manjšina, je, naj osrednja vlada in parlament sprejmeta vse tiste zakonske ukrepe, ki so potrebni za zaščito slovenskega življa in za zagotovitev njegovega obstoja ter vsestranskega razvoja. Ti ukrepi morajo predvsem odpraviti sedanje hudo krivično stanje, ki se najbolje odraža v tem, da pripadniki slovenske manjšine ne uživajo enakih pravic, temveč, da je stopnja pravic, ki jim je priznana, odvisna od kraja, v katerem bivajo (na Tržaškem, Goriškem, v videmski pokrajini). To je pravi in resnični absurd, ki bije v obraz ne samo najbolj preprostemu načelu demokracije in pravičnosti, marveč je tudi v kričečem nasprotju z ustavnimi normami, ki zagotavljajo enakopravnost vseh državljanov ne glede na jezik, veroizpoved, raso itd. Prepričani smo, da bo naše odposlanstvo glasno in odločno poudarilo to zahtevo pri predsedniku vlade, saj je zares skrajni čas, da se to nemogoče in za nas vse globoko žaljivo stanje odpravi in da se ustvarijo pogoji, ki bodo omogočali, da bomo vsi Slovenci v Italiji popolnoma enaki.

Druga, po našem zelo važna zahteva zadeva priznanje statusa subjekta, to je priznanja in uresničenja tistega načela, po katerem ima naša narodna skupnost pravico, da si v okviru splošnih norm in ob upoštevanju obstoječega pravnega reda sama kroji lastno usodo, s čimer ne bo koristila le sebi, temveč vsej družbi, v kateri ji je uso-

(nadaljevanje na 6. strani)

Zakaj grozi Sadat z vojno

Egiptovski predsednik Sadat je imel zadnji čas nekaj zelo bojevitih govorov, v katerih je ponovno zagrozil Izraelcem, da bo še letos — v najkrajšem času — začel novo vojno za ponovno osvojitve ozemelj, ki so jih ti zasedli v šestdnevni vojni. Njegovi govori so neprijetno odjeknili v mednarodni javnosti, v kateri se govori skoraj samo še o pomirjenju, zblizanju in razorožitvi, četudi vsi pri tem ne mislijo ravno iskreno in se bodo »vdali v razorožitev« kvečjemu zato, ker so spoznali, da si od vojne ne morejo ničesar več obetati in ker postaja oborožitev, zlasti atomska, predraga.

Marsikdo se je vprašal, kaj vendar pomeni tako bojevito govorjenje egiptovskega predsednika? Ali je zdaj res sposoben premagati Izraelce, od katerih je bila egiptovska vojska leta 1967 tako bliskovito poražena? In če tega ni sposoben, zakaj grozi z vojno »v najkrajšem času«? Za kritični zahodni duh, ki zahteva logiko, so to uganke.

Obisk generala Ljubičiča

Pozornost svetovne javnosti je te dni pritegnil tudi obisk jugoslovanskega obrambnega ministra Ljubičiča v Egiptu. S svojim spremstvom si je ogledal egiptovske obrambne položaje ob Sueškem prekopu, nato pa je imel pogovore s predsednikom Sadatom in z drugimi egiptovskimi državniki. Svetovna javnost se je pri tem nujno vprašala, kaj to pomeni. Eno je gotovo: da jugoslovanski obrambni minister ni prišel Egiptčanov ščuvati na vojno proti Izraelcem, ampak da je skušal vplivati nanje pomirjevalno, zanašajoč se na racionalni del njihove narave. Socialistična, miroljubna Jugoslavija absolutno ne more želeli novega spopada na Bližnjem vzhodu, kaj šele da bi Egiptčane spodbujala k njemu. Od novega spopada na Bližnjem vzhodu lahko ima samo gospodarsko, politično in strateško škodo, kakršno ji je prinesla že šestdnevna vojna.

Z zaprtjem Sueškega prekopa je bila hudo udarjena jugoslovanska plovba in pomorska trgovina, kot plovba in trgovina vseh držav, ki mejijo na Sredozemsko morje. Politično škodo ima od tega, ker se je arabski tabor z vojaško in politično naslonitvijo na Sovjetsko zvezo precej občutno premaknil z neuvrščenege področja na sovjetsko stran, s čimer je bilo neuvrščeno področje, katerega glavna gonilna sila je ravno Jugoslavija, močno oslabiljeno in razbito. V strateškem pogledu pa je ravno vojna med Egiptčani in Izraelci s svojimi posledicami spravila Sovjete na Sredozemsko morje, ki ga zdaj orjejo ladjevja njihove vojne mornarice. In to je tudi vzrok za sovjetske zahteve, da bi jim Jugoslavija odstopila eno ali dve pomorski oporišči na

svoji obali in kakšno letalsko oporišče, česar se je Jugoslavija doslej srečno ubranila. Nova vojna na Bližnjem vzhodu bi mnogokratno potencirala vse te pojave in nevarnosti za Jugoslavijo, ne glede na to, da bi pomenila tudi nevarnost za sprožitev tretje svetovne vojne, kajti vojne akcije potekajo le redkokdaj po načrtu, pa naj so še tako natančno načrtovane. V igri je namreč vse preveč nerazumnosti, nerazsodnosti in zaslepljenih strasti. Taka strast pa sta sovražstvo in razajem.

Vojno bi izgubil

Zaradi vsega tega lahko sklepamo, da je skušal jugoslovanski obrambni minister vplivati na predsednika Sadata pomirjevalno in mu svetoval razsodnost. Verjetno je bil nosilec kakega pisma ali sporočila predsednika Tita, ki je svetovalo Sadatu previdnost in da naj se ponovno obrne na Združene narode. Najnovejše vesti pravijo, da se misli Sadat spet obrniti na Združene narode, naj bi izvajali pritisk na Izrael za izpraznitev zasedenih ozemelj. Seveda si tudi od tega ni dosti obetati. Kaj torej?

Če bo Sadat začel vojno, jo bo zelo verjetno spet izgubil. Morda se zanaša na to, da je trenutno Egipt po zaslugi dobav sovjetskega orožja bolj oborožen kot Izrael, toda tako je bilo tudi pred šestdnevno vojno. Količina orožja ne igra velike vloge. Izraelci so moderno ljudstvo s tehnično mentaliteto, z velikanskim znanstvenim potencialom in z visoko povprečno izobrazbo, poleg tega pa še z zavestjo, da se borijo za svoj narodni obstoj. Egiptčani pa so masa, katere se tehnična doba skoraj še ni dotaknila, razen kar zadeva oblike življenja v velikih mestih. Množice egiptovskih kmetov živijo kakor v srednjem veku, nevedne, nepismene, primitivne, brez jasne predstave o svetu in o svetovni politiki; politične zavesti takorekoč nimajo, namesto prave narodne zavesti jih družita bolj skupna vera in usoda, ki ji je ime revščina. Navajeni so hoditi bosu in napol nagi, z modernim orožjem ne znajo ravnati. Taka vojska, tudi če dobi v roke moderne tanke in topove, ni sposobna za moderno vojno. Zato ni dvoma, da čaka Egiptčane, če bodo začeli vojno, nov poraz.

Zakaj torej Sadat grozi z vojno? Za to ima dva vzroka. Eden je zunanjepolitični. S svojimi grožnjami hoče spraviti velike sile, Sovjetsko zvezo, še bolj pa Združene države v panično razpoloženje, da bi iz strahu pred novo vojno na Bližnjem vzhodu in njenimi nepredvidljivimi posledicami pritiskale na Izrael in ga s hudimi grožnjami prisilile, da popusti in vsaj delno izprazni Sinajski polotok. To bi bil velikanski politični uspeh za Sadata,

RADIO TRST A

♦ PONEDELJEK, 6. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole). »Plastične mase«. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: iDsc-time - Srečanja pred mikrofonom - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Slavniki dirigenti: Hermann Scherchen. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Glasbeni drobiž. 19.45 Zbor »I Cantori di S. Antonio Vecchio«, vodi Radole. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Pesmi brez zatona. 21.00 Socialno vprašanje v slovenskem romanu: Pavle Zidar: »Barakarji«. 21.45 Slovenski solisti. Tenorist Mitja Gregorač. 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 7. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Trobentač Alpert in »The Tijuana Brass«. 12.10 Bednarik: »Pratika«. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.50 Veliki mojstri jazza. 19.10 Pesniški svet Srečka Kosovele: »Problem Boga v poeziji Srečka Kosovele«, prip. M. Kravos. 19.20 Otroci pojò. 19.30 Nekoč je bilo... 19.40 Baskovske pesmi in plesi. 20.00 Šport. 20.35 Janáček: »Iz mrtvega doma«, opera. 22.20 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 8. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Godalni orkestri. 9.00 Sv. maša. 10.00 Praznična matineja. 11.00 Marijine pesmi po je zbor ljubljanskih semenišnikov pod Troštovim vodstvom. 11.15 A. P. Čehov: »Kaštanka«. Mladinska zgodba. 12.10 Brali smo za vas. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.30 P. Claudel: »Marijino Oznanjenje«. Drama v 4 dej. s prologom. Prevedel V. Beličič. RO, režira Peterlin. 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovensčina za Slovence - Kako in zakaj. Duo: Pederzani-Rossi. 18.45 Glasba, ki vam ugaja. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Glasbeni vrtljak. 19.45 Zbor »Danica« iz Št. Vida, vodi Kožar. 20.00 Šport. 20.30 iSmf. koncert. V odmoru (21.05) Za vašo knjižno polico. 21.45 Mezzosoprannistka Eva Novšak - Houška in pianist Borut Lesjak izvajata ljudske pesmi. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 9. decembra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Violinist Silvestri. 12.10 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: iDsc-time - Slovarček sodobne znanosti - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost. 18.30 Ljudska glasbila. 18.45 Glasbena beležnica. 19.10 Pisani balončki. 19.30 Vam ugaja jazz? 19.45 John Aldis Choir. 20.00 Šport. 20.35 C. Bertolazzi: »Lulu«. Drama v 3. dej. Režira Peterlin. 22.10 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 10. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol). Mladi znanstveniki: »Pošta nekoč in danes«. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Sodobni ital. skladatelji. 19.10 Slovenski narečni dokumenti: »Etnografski paberki v knjižicah Angela Cracina«. 19.20 Novosti v naši diskoteki. 19.40 Moški vokalni kvartet, vodi Mamolo. 20.00 Šport. 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Koncert operne glasbe. Vodi von Karajan. 21.50 Folklorne plesi. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 11. decembra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Slovenski motivi. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Veseli motivi. 12.10 Prilaganje v živalskem svetu: »Življenje na zemlji«. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 16.10 Album operet. 16.50 Jazz. 17.20 Za mlade poslušavce: iDsc-time - Lepo pisanje - Jaz vem, in ti? 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. Pianist Aleksander Vodopivec. Chopin: Sonata v b-molu, op. 35. 18.50 Poker orkestror. 19.10 Po družtvih in krožkih: Prosvetno društvo: »Rečanje z Les. 19.25 Protagonisti popevk. 19.45 Zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane, vodi Munič. 20.00 Šport. 20.50 »Rešitelj«. Režiral F. Mikuletič, dramaturg F. Jeza. Režira Kopitarjeva. 21.10 Steffenov orkester. 21.30 Vabilo na ples.

Dr. Silvio Magnago spet izvoljen

V soboto je bil v največji dvorani v Meranu 22. občni zbor južnotirolske Volkspartei (Ljudske stranke). Udeležilo se ga je okrog 1100 delegatov, ki so zastopali 49.600 vpisanih članov stranke. Na občnem zboru je bil ponovno izvoljen za strankinega predsednika dr. Silvio Magnago, ki je dobil 606 glasov. Predsedniško funkcijo bo opravljal nadaljnji dve leti. Njegov protikandidat senator Peter Brugger je dobil 489 glasov. Za podpredsednike so bili izvoljeni dr. Joachim Dalsass, poslanec Roland Riz in Franz Demetz kot zastopnik Ladincev. Na dnevnem redu bi bila morala biti tudi razprava o strankinem programu, a so sklenili, da bodo o njem razpravljali rajši na izrednem strankinem občnem zboru, ki bo spomladi.

V svojem poročilu je dr. Magnago omenil, da je prineslo letošnje leto bistven napredek pri uresničevanju zahtev Južnih Tirolcev po avtonomiji in sicer z znanim »paketom«, ki ga je odobril italijanski parlament in nato tudi južnotirolska Ljudska stranka. Rekel je, da morajo pokazati Južni Tirolci zaupanje v svojo moč in v nove možnosti, ki jih nudi njihova razširjena avtonomija. Poudaril pa je tudi, da Italija še ni izpolnila dveh obveznosti »paketa«, in je pozval matično državo Avstrijo, naj zavzame priznanje paketa, dokler ne bosta uzakonjeni tudi ti dve zahtevi. Prva se nanaša na preureditev volilnih okolišev v Tridentinsko-Južnotirolski deželi za volitve v senat, čemur se upira Kršćanska demokracija na Tridentinskem. Druga pa zadeva pristojnost nad mestnimi električnimi podjetji.

V splošnem pa je Magnago ugodno ocenil položaj glede uresničevanja južnotirolske avtonomije in izrazil upanje, da bo paket dokončno uresničen čez kako poldrugo

leto ali v dveh letih. Toda Južnotirolska ljudska stranka ne more omejiti svoje dejavnosti samo na nadziranje uresničevanja paketa, je dejal Magnago, in na budnost, da se bo italijanska vlada držala njegovih določil. Italijanska vlada je s tem, da je pristala na obravnavanje vprašanj, ki jih paket ne obsega, kot na primer vprašanje prenosa avstrijskih in nemških televizijskih oddaj za Južne Tirolce, posredno že priznala, da paket ni popoln in dokončen. Magnago je izrazil tudi zadovoljstvo nad izpustitvijo še zadnjih južnotirolskih političnih jetnikov, ki jih je predsednik Saragat nedavno pomilostil. Pri tem se je Magnago spustil v polemiko s svojim nasprotnikom v stranki senatorjem Bruggerjem, ki je bil izrazil pomisleke nad obiskom avstrijskega predsednika Jonasa v Italiji.

Dr. Magnago je potem govoril še o tem, da je treba ustvariti nova delovna mesta v industriji na Južnem Tirolskem, zlasti v zvezi z ustvarjanjem industrijskega središča v Brixenu, zaradi česar so ga bili nekateri kritizirali, ki se bojijo industrializacije. Omenil je tudi nevarnost, ki jo predstavlja izseljevanje tisočev Južnih Tirolcev v tujino. Ta nevarnost je večja kot priseljevanje iz drugih pokrajin Italije, je rekel, tembolj, ker bocenska pokrajina nazaduje v primerjavi z drugimi pokrajinami, kar zadeva povprečni narodni dohodek na prebivca. To zahteva pospeševanje industrije, ki je na Južnem Tirolskem še pomanjkljivo razvita.

Za njim je govoril senator Brugger, ki je izjavil med drugim, da »paket« še ni zadostno jamstvo za ohranitev Južnih Tirolcev, čeprav ima velik pomen na poti do tega cilja.

SZDL Slovenije o aktualnih vprašanjih

Pretekli teden se je sestala v Ljubljani republiška konferenca Socialistične zveze, ki je izvolila novo vodstvo (predsednik je še naprej Janez Vipotnik) in razpravljala o najbolj perečih vprašanjih, ki tarejo slovensko družbo.

Sedanji politični trenutek je za Slovence zelo važen, kajti to je čas, ko se sprejemajo ustavne spremembe, ki bodo dale posameznim republikam več samostojnosti in bodo poudarile njihovo državnost. Na sami konferenci je bilo naglašeno, da so v Jugoslaviji še vedno zelo močne sile, ki v nekakšnem strahu za enotnost države nasprotujejo ustavnim spremembam.

Janez Vipotnik je v svojem dolgem referatu med drugim dejal, da Slovenija ni samo opazovalec, marveč predvsem tvorec v iskanju najsprejemljivejših rešitev, ki utrjujejo zvezo narodov in narodnosti Jugoslavije bodisi v federaciji bodisi med posameznimi republikami. V nadaljevanju svojega referata je govoril o gospodarskih problemih in poudaril, da čaka največ dela pri boju za stabilizacijo gospodarstva. Predsednik Socialistične zveze je naštel naslednja vprašanja, s katerimi se bo treba kmalu soočiti in jih začeti reševati; pridobivanje dohodka in gmotnih koristi, k ne temeljijo na resničnih rezultatih dela, slabosti stanovanjske politike, neenakomerno razvita pod-

ročja, razlike med mestom in vasjo, politika otroškega varstva, socialna varnost, starostno zavarovanje in podobno. Posebno skrb pa bodo v prihodnjih letih posvetili izenačevanju obsega in ravni zdravstvenega varstva kmečkega prebivalstva z delavci in ustvarjanju materialnih pogojev, ki bodo omogočili enakomeren razvoj vsem otrokom in mladini. Janez Vipotnik je govoril tudi o pomembnosti kulture in kulturnega udejstvovanja ter vpliva sredstev javnega obveščanja na oblikovanje svobodne in kritične osebnosti, kar je še posebno važno ba mlade ljudi.

Na koncu je predsednik Socialistične zveze Janez Vipotnik obravnaval tudi vprašanje slovenskih delavcev na tujem in skrb za zamejske Slovence. S tem v zvezi je dejal:

»Slovenija se že nekaj časa razvija kot samostojen subjekt tudi v mnogih zunanje-političnih vprašanjih in odnosih. Ustavne spremembe so že pri zveznih in prav tako bodo pri republiški še močnejše poudarile avtonomno funkcijo Slovenije, ki jo bo v okviru splošne jugoslovanske zunanje poli-

(dalje na 4 strani)

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Crispi 54 - tel. 77-21-51

ska skupina - Naši pogledi - Mladinska skupina - Naši po

Namesto uvoda

Mladinska skupina se spet oglašja z »Našimi pogledi«. Lansko leto smo skrbeli za tedenske prispevke, kar je precej oviralo ostalo naše prizadevanje, saj bi morali imeti določeno skupino ljudi samo za uredništvo in pisanje člankov. Res je tudi, da sta obveščanje in časopisna kritika tudi že konkretna akcija, toda Mladinska skupina se noče omejiti le na to. Zato smo se na letošnjih prvih sestankih domenili, da bomo izhajali z »Našimi pogledi« občasno in po potrebi, kar bo tudi pripomoglo, vsaj upamo, k zanimivejši izbiri snovi in tudi k večji poglobljenosti. Mladinska stran ostaja kot lansko leto odprta vsem prijateljem, ki bi radi doprinesli kaj svojega k miselnemu razvoju zamejske mladine. Ker nam je mnogo na tem, da bi tudi formalno podčrtali našo težnjo k prijateljstvu in kolegialnemu delu, bomo tudi letos svoje članke podpisovali le z imeni. In končno bi radi opozorili prijatelje bravce, da si želimo njihovih predlogov za obravnavane teme, pa tudi za druge oblike skupnega dela.

Mladinska skupina

Ljubezen in spolnost

Zadnje čase se vsi vzgojitelji, pedagogi in psihologi mrzlično ukvarjajo s spolno vzgojo. Zdi se, da se je problematika mladostnikov skrčila v ta problem: kaj je spolnost. To temo drsajo vsi klubi in vsi mladinski krožki ter vsi predavatelji, da ne omenjam časopisja in filmov. Tudi šola ne zastaja: ni ga profesorja, ki ne bi kar prepogosto vpletal v snov propalosti naše dobe, spolne zablode, naukov o krotanju svojih strasti. Kratko in malo, vsaj meni se zdi, da se vsa vzgoja in vsa zaskrbljenost vrti okrog dileme: spol ali ne spol.

Saj ne rečem, predolgo je bilo to vprašanje porinjeno v stran, narobe obravnavano ali sploh nenačelnivo. Toda danes začnemo pretiravati. Morda stvar ni toliko v tem, da o spolu preveč govorimo, kolikor v tem, da o čem drugem premalo razpravljamo in mislimo. Osnovni mladostnikov problem je življenje kot celota: torej iskanje smisla, iskanje vrednot, iskanje lastne podo-be. Danes mladega človeka bolj kot spolnost bega krivičnost v svetu, lastna izgubljenost in osamljenost v družbi, nemoč pred stvarmi, ki so močnejše od njegove volje, strah pred prihodnostjo in lastno usodo.

Če pa naredimo statistiko o tem, kaj govori mladini radio, vzgojni kotichek v reviji, predavatelj, vzgojitelj — potem so na prvem mestu odnosi med fanti in dekletimi, mamila, človekova anatomija, sledi kultura (zgodovina, književnost, politika). Z lečo lahko stikamo za predavanji o humanosti, pravičnosti, o rasti osebnosti, o samovzgoji. Mislim, da je govoriti o spolu sejati na nerodovito njivo, če ta njiva že ni globoko preorana. Oziroma: mlad človek, ki ga nikoli ni nihče navajal k razmišljanju o človekovi veličini, o resnici, o iskanju dobrega — ta mlad človek bo ostal gluha za vse navete in navodila o globokem, plemenitem doživljanju ljubezni in spolnosti. Ljubezen je vendar izraz naše resničnosti, najiskrenejši in najgloblji izraz tega, kar smo. Plemenitost ljudi mora rasti samo iz plemenitosti našega odnosa do so-

ljudi, iz iskrenosti do vsega, iz pogumne angažiranosti na vsakem področju.

Ljubezen ni čustvo, ampak predvsem zmožnost ljubiti: ljubiti pravico, resnico, življenjskega tovariša, ideale — vse je celota.

Po mojem se mladini problem ljubezni ne bi razrasel do take mere, ko bi ga drugi ne pospeševali. Zastonj, da po obširnem govoru o ljubezenskih odnosih med mladimi govornik reče: »Sicer pa to ni osrednji človekov problem!« To je težko verjeti, če si celo uro poslušal o tem, kako je razumljivo in naravno, da v »teh letih« misliš samo na »to«.

Ko torej vidim letati med klopki zaljubljena pisemca in brati dekleta roza romane in fante govoriti o »feštinih« in o tem, kam gremo v nedeljo z »mulo«, in ko sploh dobim občutek, da se vsa vprašanja zgoščajo v to temo in so važnejša od vsega ostalega, potem se vprašam, zakaj.

Kajti kot je naravno biti pri šestnajstih letih do smrti zaljubljen, prav tako bi moralo biti normalno gnjaviti se, zakaj toliko zla na svetu, zakaj življenje, zakaj smrt. Kot mladostnik joče, ker je doživel brodolom svoje ljubezni, prav tako bi moral trpeti, ko zve za pokol ljudi v daljni državi. Kot je ganjen ob ljubezenski storiji, tako bi moral drhteti ob vojnem filmu.

Hočem reči to, da imam vtis, da ima današnji mladostnik zelo enostransko razvita zanimanja in, kar je še slabše, vzgojitelji ravnaajo precej narobe. Naj bi že nehali govoriti o pornografiji in mamilih in začeli govoriti o pozitivnih stvareh, naj bi mladostnika iztrgali iz sveta »v dvoje« in ga postavili v svet ljudi, bojev in zla. Vzgoja mora biti sovzočje mnogih glasov in ljubezen reka z nešteti pritoki. Govorimo več o človekovem poslanstvu, o dolžnostih do družbe, o odnosu do krivice in trpljenja — in bomo več razumeli o ljubezni in o spolu.

Nočem tu nasprotovati dejstvu, da se danes o spolu govori, kar je prav, ampak mišljenju, da je to prvi in osnovni problem človeka v mladih letih. Vzgojiteljev se je oprijela nekakšna panika zaradi razvpite velikosvetske komercialne spolnosti: mislim pa, da se proti temu najbolj učinkovito bojujemo s tem, da ustvarjamo globokega, kulturnega, angažiranega mladostnika.

ALENKA

Zakaj prav spolnost?

Upam, da mi Alenka ne bo zamerila, če sem podlegel skušnjavi in izrabil priliko, da dodam kako svojo misel k njenemu članku o problemu spola in telesnosti nasploh.

Res je, da se je danes malodane v vseh industrijskih državah potrošniška družba razživila ob t.i. eksploziji seksa. In, kot pravi prof. Trstenjak v Ognjišču, ima to svoje dobre in slabe strani: dobre zato, ker razkrinka tabuje spola in tudi ker v svoji zagnanosti razgali in skoraj s prstom pokaže na površinske in zlonamerne predstave spolnosti, in na drugi strani na prizadeto in konstruktivno osveščanje ljudi; negativne zato, ker postane tako spol osrednji problem, ko pa je le eden izmed človekovih aspektov življenja. Alenkin članek poudarja prav ta drugi negativni odnos do spola.

Toda ob tem moramo pomisliti, da ta eksplozija spolnosti ni nastala kar sama od sebe in to prav v času, ko bi se človek lahko zavzemal za toliko drugih in drugačnih »mitov«, če so nekaterim miti že potrebni. Mislim, da tudi za tem

primerom stoji dvojna manipulacijska težnja meščansko-kapitalistične družbe. Njen izkoriščevalski sloj — mislim na programiste potrošniške družbe — skuša izrabiti vabljivost ter nujnost prisotnosti spola in telesa v našem vsakdanjem življenju za svojo dobičarsko dejavnost, na drugi strani pa z vsem pretiranim zanimanjem za ta argument odvrta pozornost od drugih, zanj vse bolj nevarnih zavetosti. In še tretjo muho jim uspe zbiti na isti zamah. Če človek-potrošnik uporabi svojo energijo za resnične ali namišljene probleme okrog spola, ne bo čutil potrebe po duhovnem poglobljanju in po iskanju vse drugačnih vrednot. Torej mislim, da so problemi spola ali ne-spola oziroma telesnih ali duhovnih vrednot močno povezani med sabo in da zato ločitev telesnosti od ostalih človeških vrednot služi prav tistim zahrbtnim in izkoriščevalskim silam, ki skušajo razdvojiti človeka, da ga laže obvladujejo. Iz tega sledi, da mora naše prizadevanje v iskanju celostnega človeka iti proti taki razdvojitvi in torej proti vsem družbenim silam, ki se zanjo zavzemajo.

IGOR

Narodna zavest

Povod za to razmišljanje o krhkosti narodne zavesti pri slovenski delavski mladini mi je dal pogovor z nekdanjo sošolko, od katere sem zvedela, da se bo v kratkem poročila z italijanskim fantom. Novica me ni prizadela samo osebno, temveč tudi kot pripadnico tega našega ljudstva, ki mora v boju za obstanek dan za dnem premagovati potujčevanje in narodnostno mlačnost. Problem narodne zavesti je posebno živ pri nas v zamejstvu. Občuten porast mešanih zakonov, ki izpodjedajo slovenstvo globoko pri koreninah, ni niti malo zanesljiv. Otroci, ki se rodijo iz takih zakonskih zvez, so že od rojstva podvrženi nezdravemu prepihu slovenstva in italijanstva, kar determinira njihov omahujoč in neodločen značaj. V kolikor niso opustili materinščine takoj ob vstopu v italijansko osnovno šolo, pa jo zanemarijo v odraslih letih, bolj iz oportunitizma kot iz resničnega nagiba.

Posledice takih zakonskih zvez se kažejo torej predvsem na potomstvu, vendar kje moramo iskati vzroke, da si slovenska dekleta s podeželja izbirajo za moža tujca in da se mladi slovenski delavci ozirajo po italijanskih sovrstnicah? Brez dvoma na delavsko mladino kvarno vplivajo vsakdanje neslovensko okolje na delovišču, tuj občevalni jezik, v veliki meri pa odtujenost od kakšnekolik slovenske kulturne dejavnosti.

Slovenski krožki in klubi so omejeni na študentovski krog, mlado delavstvo pa nima možnosti za kulturno osveščanje, niti stikov s slovenskimi sovrstniki. Razvedrila išče drugje in tako tone v vrtincu naključnih italijanskih znanstev. Zato ni nič čudnega, da si tudi zakonske tovariše izbira v najbližjem, to je, italijanskem okolju.

Dejavnost mnogih športnih društev na vasi, ki skušajo pritegniti v svoje vrste slovensko delavsko mladino, je sicer hvalevredna, vendar nezadostna. Študentje bi si kot prvi morali prizadevati, da navežemo tesnejše stike z mladimi delavci, ki bi se vključili v slovensko družbo in se vživeli v slovensko okolje. Z okrepljeno narodno zavestjo bi se začeli zavedati važnosti svojega poslanstva v okviru slovenskega naroda, ki je, biti in ostati vedno in v vsem Slovenec.

MAJDA

S Tržaškega

Odkritje spomenika padlim na Opčinah

V nedeljo popoldne je bilo na Opčinah slovesno odkritje in blagoslovitev spomenika padlim za svobodo v osvobodilni vojni. Imena 53 padlih partizanov in talcev z Opčin, iz Banov, Ferlugov in Piščancev so vklešana na veliki kameniti plošči.

Kljub dežju in vetru se je slovesnosti udeležilo mnogo ljudi. Gospodična Stanka Hrovatin je pozdravila vse navzoče, posebej še zastopnike Zveze borcev iz Ajdovščine, Kopa in Nove Gorice ter zastopnike komunistične partije, socialistične stranke in Slovenske skupnosti. Nato sta dva bivša partizana odkrila marmornati spomenik, nekaj mladih fantov pa je položilo k njemu šopke rož in vence. Navzoči so z enominutnim molkom počastili padle, nakar sta zapela v njihov spomin in počastitev zbora »Vasilij Mirk« in »Tabor«. Padle borce je počastila tudi proseška godba na pihala. Spomenik je blagoslovil openski župnik g. Žerjal. Predsednik Zveze partizanov Andrej Renar in podžupan tržaške občine Lucio Lonza sta spregovorila pretresljive besede v spomin padlim, v imenu vse tržaške pokrajine pa je spregovoril Lucijan Volk.

Slovesnost v počastitev padlih bojnikov za svobodo in žrtev naci-fašističnega nasilja se je zaključila z recitacijami dveh igralcev Slovenskega gledališča in s pesmijo pevskih zborov s Proseka in z Opčin. Razhajali smo se z občutkom globokega spoštovanja in hvaležnosti do tistih, ki so dali življenje za svobodo, in s še globljo odločenostjo, da hočemo ostati vredni te svobode in jo varovati in braniti proti vsakomur, ki jo ogroža ali ki bi jo skušal uničiti.

E. J.

PEDAGOŠKO PREDAVANJE

V petek 3. decembra bo predaval ob 18. uri v Kulturnem domu znani pedagog FRANC MUNIH »O SODOBNEM POUKU NA ŠOLI«

Predavanju bo sledila razprava. Ker je tema predavanja zelo aktualna, pričakujemo, da se bodo odzvali vabilu šolniki, učitelji in profesorji v čim večjem številu.

Pred predavanjem bo ob 17. uri v baru Kulturnega doma tovariško srečanje s prosvetnimi delavci iz Ilirske Bistrice. Po predavanju bo za goste v gledališki dvorani posebna predstava Brechtove drame in komedije »Bobni v noči«, katere se bodo lahko udeležili tudi domači šolniki.

OBVESTILO UČITELJIŠČA

Ravnateljstvo državnega učiteljišča Anton Martin Slomšek v Trstu obvešča absolvente učiteljiščne, da bo tudi letos poseben dopolnilni tečaj, ki bo omogočal vpis na vse fakultete. Tečaj bo trajal od 15. decembra letos do 15. junija 1972. Zaključni kolokvij bo od 1. do 19. septembra 1972. Prošnje sprejema ravnateljstvo.

V sredo, 8. decembra, na praznik Brezmadežne bo ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu

REVIJA PEVSKIH ZBOROV

Prيرهja jo Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.
Vabljeni!

SZDL SLOVENIJE O AKTUALNIH VPRAŠANJH

(Nadaljevanje z 2. strani)

tike uveljavila bodisi sama, bodisi preko zveznih organov. SZDL Slovenije je v zadnjih letih imela mnogo stikov z različnimi političnimi strankami v svetu in bo takšne odnose morala še dalje razvijati. Posebej je bila aktivna v odnosih s političnimi strankami sosednih dežel, Italije, Avstrije in Madžarske, s čemer je prispevala k boljšemu spoznavanju, in še boljšemu sosedstvu v smislu načel miroljubnega sožitja.

V teh svojih stikih je prvenstveno mesto dajala ne samo splošnim političnim vprašanjem medsebojnih odnosov in miru v svetu, temveč tudi vprašanjem naših narodnostnih skupin, ki žive znotraj sosednjih dežel. Republiška konferenca si bo morala tudi v nadaljnje prizadevati, da bodo deklaracije in dogovori o položaju in vlogi teh skupnosti čimprej uresničene. Ta vprašanja bodo morala še bolj kot doslej biti v ospredju v delu naših zveznih organov in meddržavnih odnosov.

Hkrati ko smo politično zelo aktivni glede naših ljudi v zamejstvu, skušamo v okviru priprav za spremembo republiške ustave še dalje izboljšati položaj italijanske in madžarske narodnosti pri nas kot sestavnih delov samoupravne skupnosti delovnih ljudi Slovenije.

VEČER JUGOSLOVANSKE POEZIJE

Prejšnji četrtek so na povabilo Prosvetne zveze iz Trsta nastopili v mali dvorani Kulturnega doma pesniki iz Jugoslavije, ki so brali svoja dela. Od Slovencev sta se odzvala vabilu Peter Levec in Branko Hoffman. Zbrane pesnike je predstavil Marko Kravos in opozoril, da želijo s to prireditvijo počastiti tudi 65-letnico Gregorčičeve smrti. Slovenske prevode pesmi je brala radijska napovedovalka Savina Remec.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom
Bertolt Brecht

BOBNI V NOČI

ŠTIRI NAGRADE NA »BORŠTNIKOVEM SREČANJU 1971«

V petek, 3. decembra oz 20. uri. ZADNJIČ V KULTURNEM DOMU!

Jovan Sterija Popović
SKOPUH ALI KIR JANJA
komedija v treh dejanjih
PRVIČ V SLOVENŠČINI

V nedeljo, 5. decembra 1971 ob 18. uri. ZADNJIČ V KULTURNEM DOMU!

★

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
in PROSVETNO DRUŠTVO »VESNA« iz KRIŽA

Jaka Štoka
TRIJE TIČKI
burka v dveh dejanjih

V torek, 7. decembra, ob 20.30 v SV. KRIŽU LJUDSKI DOM.

★

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Saša Škufca
TRNJULČICA

Pravljica v treh dejanjih

Scena: DEMETRIJ CEJ - kostumi: MARIJA VIDAUVOVA - pesmi: MIROSLAV KOŠUTA - režija: MARIO URŠIČ

Simfonični koncert v Kulturnem domu

Koncert simfoničnega orkestra Radiotelevizije Ljubljana v Kulturnem domu je bil za tukajšnje kulturno okolje gotovo veliko umetniško doživetje. Orkester ljubljanske Radiotelevizije je bil sprva zamišljen kot snemalni ansambel za potrebe te ustanove, sčasoma pa je začel tudi z javno koncertno dejavnostjo ter se je v zadnjih letih, ko je prevzel njegovo umetniško vodstvo Samo Hubad, povzpел na visoko umetniško raven.

Slovenski glasbeniki so začeli svoj nastop z zanimivo skladbo tržaškega rojaka Karla Pahorja »Istrijanka«, prepleteno z elementi istrske ljudske glasbe. Omenjeno delo, ki je nastalo leta 1950, je sestavljeno iz 15 »plesnih miniaturn« in je napisano za pihalni orkester. Melodija je preprosta in nekoliko toga ter se v njej pozna vpliv t.im. »istrske lestvice«, ritem pa je zdaj umirjen in zadržan, spet drugič sproščeno in viharno razgiban. Orkester je izvajal skladbo brezhibno, intonacija je bila točna, barva zvoka (kar je zlasti pri trobilih zelo važno) pa vse skozi plemenita in nikoli kričava.

Orkester je zaigral nato znameniti »Koncret za klavir in orkester v a-molu, op. 16« norveškega skladatelja E. Griega. Kot solist je nastopil mladi slovenski pianist Aci Bertonec, ki nam pokazal veliko tehnično znanje

ter zlasti v solistični igri suveren glasbeni izraz. Dirigent Samo Hubad je izvedbo celotne dokaj popularne skladbe zadržal v zmernih okvirih in s tem dosegel večjo pristnost in prepričljivost.

Bolj temperamentna je bila izvedba bogato zasnovane »Simfonije št. 5 v e-molu, op. 64« ruskega skladatelja P. I. Čajkovskega. Že takoj v začetku smo prepoznali značilni motiv, ki se je ponavljal skozi vso skladbo, polno dramatičnih nasprotij, a tudi mehkih liričnih odtentov, zlasti v drugem stavku, ki se začinja z zelo pevno melodijsko roga ob rahli spremljavi godal. Notranja napetost in turobnost skladbe končno popusti in se razjasni na koncu zadnjega stavka, ki se zaključuje s slavnostno koračnico.

Orkester Radiotelevizije Ljubljana sestavlja približno 70 glasbenikov, ki predstavljajo zelo zlito, enotno in disciplinirano glasbeno telo. Odlični Samo Hubad je dosegel popolno enotnost in povezavo s svojim orkestrom, ki je vse tri skladbe zaigral tehnično brezhibno in s prepričljivo muzikalnostjo. Koncert je bil resnično lep užitek za številno in zelo zavzeto občinstvo. Med poslušavci smo opazili tudi mnogo mladine, kar je gotovo zelo razveseljivo in obetavno za koncertno življenje v Trstu.

Prejeli smo

SINDIKATOVNO SPOROČILO

Na zadnjem občnem zboru Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici so zborovalci izvolili trinajst članov v izvršni, razsodniški in nadzorni odbor. Ti so: Sirk Albin, Devetak Leopold, Bednarik Rado, Kazimir Humar, Vesel Vita, Černic Ivan, Bratuž Andrej, Bednarik aMrjan, Rebec Slavko, Kerševan Silvan, Perat Marica, Rustja Danilo in Doktorič Emil.

Izvoljeni so se zbrali v četrtek 25. novembra 1971, na prvem sestanku, kjer so določili glavne smernice bodočega dela. Začasno bo naslov Sindikata na višji srednji šoli v ulici Croce. Tu bodo tudi seje izvoljenih odborov in sicer vsak teden ali vsaj vsakih štirinajst dni. Sindikat bo okrepil predvsem potrebno delo in zveze, ki so se v preteklosti zrahljale; stopil bo v stik s sorodnimi organizacijami in tudi s pedagoškim svetovalcem v Trstu. Začel bo z izdajo potrebnih skript — za latinsko slovnico je izdaja že v teku. Vse profesorje poziva, naj pripravijo potrebna skripta iz svojih predmetov in naj jih priložijo odboru za razmnožitev. Nadalje si bo prizadeval za razpis habilitacijskih tečajev za slovenske srednje šole, prav tako tudi za ustanovitev novih razredov na osnovnih šolah v smislu člena 12 zakona št. 820. Na prihodnji skupni seji, ki bo sklicana za četrtek 2. decembra 1971, bodo porazdelili funkcije med posamezne odbornike in bodo izpopolnili programske točke.

»ČLOVEK IN CESTA«

V prostorih Tržaške knjigarne je bilo v četrtek zvečer predstavitev srečanje z avtorjem nove poljudnoznanstvene knjige ČLOVEK IN CESTA. Delo ki ga je izdalo Založništvo tržaškega tiska, je napisal zdravnik dr. Rafko Dolhar, ilustriral pa njegov kolega in znani slikar dr. Robert Hlavaty.

Na zanimivo in prijetno knjigo opozarjamo naše bravce.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

ODBOJKA - ŽENSKA B liga

V soboto in nedeljo se je pričelo žensko prvenstvo B lige, na katerem nastopajo kar tri naše šesterke: Breg, Bor in Sokol. Novost letošnjega turnirja je, da je odbojarska zveza povečala število sodelujočih od šest na osem ekip; posledica tega je, da bodo letos izpadle tri ekipe. Moč naših ekip se je letos precej povečala. Breg s svojimi izkušenimi igralkami lahko meri zelo visoko.

Bor je s povratkom Zavadlalo in s prihodom Gabrovčeve, ki je od vsega začetka nastopala za Sokol, pridobil na moči ter zato lahko meri zelo visoko, morda tudi na napredovanje v A ligo, saj med drugim razpolaga tudi z zelo dobrimi menjavami. Končno je še mlada ekipa Sokola, ki se je letos spet pomladila in ki bo s svojim mladostnim elanom skušala nadoknaditi tehnične pomanjkljivosti in se uspešno boriti za obstanek v v ligi. Sedaj pa preidimo na nedeljske tekme:

BOR - LIBERTAS BRESCIA 3-0 (15:10, 15:8, 15:8)

Dekleta prof. Drasiča so v nedeljo mirno stopila na igrišče proti povprečni ekipi iz Brescie, ki jim je znana že od lanskega leta, ko je nastopala pod imenom FARI Ultravox. Takoj v začetku so plave povedle s kar 10:0, ko so nekoliko popustile in dovolile, da so se jim gostje precej približale. Zadostovalo pa je samo nekoliko

Ponatis Rutarjeve »Zgodovine Tolminskega«

Letos obhajamo 120-letnico rojstva našega prvega zgodovinarja in starinoslovca Šimona Rutarja, ki je temeljito proučil zgodovino naših krajev.

Še danes je aktualna njegova »Zgodovina Tolminskega«, ki je izšla že leta 1882. Do danes je še ni prekosil kak drug podoben zgodovinski oris. Rutarjeva zgodovina je pisana z znanstveno akribijo in v poljudnem slogu. Pisatelj, sam domačin s tolminskih planin pod Krnom, je spretno uporabljal vse dotedanje arhivalne zapiske. Dobršen kos naše kulturne zgodovine se zrcali v Rutarjevi zgodovini.

Zato je nadvse razveseljivo dejstvo, da je skupina kulturnih delavcev na pobudo agilnega Tomaža Pavšiča sklenila, da bo poskrbela za ponatis Rutarjevega standardne-

ANDREJEV SEMENJ

V soboto bo uradni začetek goriškega sejma svetega Andreja.

Ob 15. uri bo v dvorani bivšega Trgoveškega doma odprtje filatelistične in obenem numizmatične razstave. Pol ure kasneje bo odprt na pokritem trgu gastronomski srečlov. Ob 16. uri pa razstava poljedelskih strojev in značilnih goriških vin, ki so letos precej močna.

Sejmarji so do danes že postavili svoje stojnice po vseh osrednjih mestnih ulicah in na Travniku.

Obenem z Andrejevanjem si nadene goriško mesto že od starih let sem tudi božično okrasje. Preko ulic in tudi v predmestnih vaseh so že razpete raznobarvne lučice in trakovi, nad Gradom pa bo zažarela božična repatica.

ga dela. Skrb za ponatis je formalno prevzel Goriški muzej (Grad Kronberk).

Prednaročila lahko pošljete na sledeči naslov: Goriški muzej, grad Kronberk, 65000 Nova Gorica. Cena bo predvidoma znašala 50 do 60 novih dinarjev. Knjiga bo verjetno izšla v začetku prihodnjega leta.

☆

TRINKOV KOLEDAR

Že nekaj časa se širi v naši javnosti povpraševanje, kdaj bo izšel Trinkov koledar za leto 1972.

Publikacija v skromni obliki, a z bogato znanstveno in poljudno vsebino, je v štirinajstih letih svojega izhajanja po Trinkovi zamisli, približala naš najzahodnejši svet in njenega človeka k skupnemu občestvu.

Davno prej, ko so se drugi začeli zanimati za slovensko-beneški svet pod Matajurjem, je ta vsakoletni skromni knjižni zbornik povezoval tudi to najbolj zapadno slovensko vejo z njenim občestvom.

Z veseljem smo zvedeli, da je Trinkov koledar že v tisku (v uredništvu prof. Bednarika) in da bo izšel v drugi polovici decembra.

Števerjan

II. GLASBENI FESTIVAL

Prosvetno društvo Franc B. Sedej in ansambel »L. Hlede« razpisujeta pod pokroviteljstvom Katoliške prosvete v Gorici II. Zamejski festival ljudske in zabavne glasbe v Števerjanu dne 27. in 28. maja 1972. Prijavijo se lahko slovenski narodno-zabavni ansambli iz domovine in zamejstva.

Skladbe, ki jih bodo izvajali, morajo biti izvirne in prvič izvedene na tem festivalu v Števerjanu. Prijave morajo biti poslane najkasneje do 1. marca 1972 na naslov: Ansambel »Lojze Hlede«, Trg Svobode 6 - 34070 S. Floriano, Števerjan - Go.

Podgora VOLILNI MOST

Pod vasjo grmi, pašerela se podira; ljudje se sprašujejo kaj se spet godi. Prejšnji teden so z dinamitom razstrelili dva podpornika, rekli bi lahko dve »raklji« podgorške pašerole preko Soče.

Popravljajo jo vsako leto, obiskujejo pa odborniki in izvoljeni zastopniki vseh mogočih bratovščin, posebno če se bližajo kakšne ovlitve. Potem pa vse utihne in samo Soča pod »pašerelo« tiho šumi.

Pred nekaj dnevi pa se je tam spet nekaj zganilo. Goriški občinski svet ali uprava ali kdo drugi od županstva trdi, da bodo tisti slavni mostiček prav zares začeli še to zimo popravljati. Zato so mu odbili še tisti dve nogi, ki ju je držal v mrzlih soških valovih.

Upajmo, da bomo ob našem patronu Gotardu že lahko šli preko Soče v Stražice na staro vino.

ŠOLSKO VABILO

Šolski odbor staršev za leto 1970-71 sklicuje sestanek, ki bo v soboto, 4. decembra, ob 18. uri v šolskih prostorih učiteljskega v ulici Croce v Gorici.

Odbor vabi k polnoštevilni udeležbi.

(nadaljevanje na 7. strani)

Položaj v Jugoslaviji

Gospodarski položaj v Jugoslaviji je vsak dan težji in inflacionistični pojavi so se tako pomnožili, da vlada ni videla drugega izhoda, kot da je ob koncu preteklega tedna blokirala vse cene. Ostale bodo blokirane nekaj mesecev.

Ta ukrep je bilo pričakovati, vendar pa je le marsikoga presenetil, ker ni v skladu s prvotnim namenom gospodarske reforme po svobodnem, »tržnem« oblikovanju cen. Iz zelo zapletenih razlogov, ki so med drugim v zvezi z zunanjetrgovskim sistemom, zlasti z uvozom, in s kopičenjem kapitala na manj produktivnih področjih (na splošno bi se reklo, da sta nakopičeni dve tretjini kapitala na manj razvitem področju, ki daje le eno tretjino vse produkcije), ni mogoče zaustaviti inflacije in tako je bilo blokiranje edini, seveda začasni izhod.

Nekaj polemik povzroča novi jugoslovanski zvezni proračun, ki bo baje za 6 odst. večji kot letošnji, medtem ko bo proračun za vojsko večji za 26 odst., kot je bilo predlagano. V Sloveniji so nastopili proti pretiranemu večanju zveznega proračuna, in če ni še večji, je predvsem zasluga Slovenije, ki hoče doseči ozdravljenje gospodarstva.

Na Hrvaškem je stopilo 30.000 študentov zagrebške univerze v stavko, s katero hočejo doseči spremembo zunanjetrgovskega sistema in sistema prodaje oziroma monopoliziranja deviz po Jugobanki. Hrvaška zasluži s turizmom in s pošiljkami svojega pol milijona izseljencev v Nemčiji in drugod večino jugoslovanskih deviz, kakšnih 400 milijonov dolarjev ali še več. Pritožuje se pa, da mora vse devize oddati centralnim bankam v Beogradu, zlasti Jugobanki po uradni ceni 1200 din za dolar, čeprav je dejanska cena dolarja približno še enkrat tako visoka. Tako izgublja velikanske vsote, s katerimi bi drugače lahko postavljala na noge svoje gospodarstvo in preprečila strašno izseljevanje, ki biolo-

ško slabi hrvaški narod. Hrvati dajejo zdaj največ izseljencev — »tujih delavcev« v Evropi.

Ker dosedanji napori za spremembo sistema niso nič zalegli, se je zganila hrvaška mladina. Nekateri ji očitajo vročernost in nepremišljenost, celo šovinizem itd., a dejansko ji je treba priznati, da kaže velik smisel za konkretne probleme svojega naroda, v nasprotju z velikim delom slovenske študentske mladine, zlasti pa z njenim vodstvom, ki se gre skrajno levičarstvo in očita med drugim predsedniku Titu potovanja v Perzijo in Združene države, ker po njenem mnenju Jugoslavija ne bi smela imeti diplomatskih stikov z deželami, ki imajo desničarske, konservativne in protirevolucionarne režime. Nekdo ji je te dni v »Delu« dobro odgovoril, da če bi se pri diplomatskih stikih ozirali na početje režimov, potem pač ne bi ostalo mnogo režimov »čistih« in Jugoslavija bi ostala osamljena. Take zahteve razodevajo očitno politično nezrelost ljubljanske študentske mladine, enako tudi njeno obsojanje hrvaških študentov. Menimo, da bi morali Slovenci prepustiti Hrvatom, naj ti sami urejajo svoje jezikovne in politične zadeve. Nekateri Slovenci so se namreč čutili poklicane, da dajejo Hrvatom lekcije tudi glede njihovega jezika, kar je vsekakor malo neokusno.

Povsod v Jugoslaviji, zlasti pa na Hrvaškem, so v teku živahne diskusije o spremembi republiške ustave in o definiciji republike kot države. Na Hrvaškem je opaziti dve liniji: bolj radikalno, študentsko, za katero stoji tudi Matica Hrvatska, in bolj zmerno, ki jo zastopajo med drugim sindikati. Ti sklicujejo zborovanja, na katerih obsojajo študentsko stavko. Iz sindikata so izključili tudi svojega podpredsednika Šariča in znanega profesorja Veselica kot »šovinista«, onadva pa sta javno protestirala, da jima ne more tega nihče očitati.

Vodstvo v hrvaški partiji si ni edino, kaj storiti v zvezi s študentsko stavko in njenimi zahtevami. Kot kaže, zaupajo študentje voditeljem Slavki Dabčević - Kučar in Miku Tripalu, ne pa dolgoletnemu partijskemu voditelju Bakariču, katerega je to, kot se je zvedelo, hudo prizadelo.

OB OBISKU V RIMU

(Nadaljevanje s 1. strani)

jeno živeti in se razvijati. Prenehati bi zato morala dosedanja praksa, po kateri so o naših specifičnih problemih odločali izključno ljudje in organi, ki so bili daleč od nas, se z nami niso posvetovali, nas nikdar nič vprašali.

Srečanje s predsednikom vlade mora zato pomeniti uvedbo nove metode dela, metodo sodelovanja in posvetovanja na vseh ravneh, kajti le na ta način bomo prišli do zadovoljivih rezultatov in začeli uresničevati načelo žive, odgovorne in aktivne participacije, kar danes označuje vsak resnično demokratični sistem in omogoča skladen in nemoten družbeni razvoj. D. L.

MOGOČNA PROTIFAŠISTIČNA MANIFESTACIJA V RIMU

Protifašistični odbori, ki so bili pred kratkim ustanovljeni v mnogih italijanskih mestih, so prejšnjo nedeljo priredili v Rimu mogočno manifestacijo, ki se je udeležilo kakih 200 tisoč ljudi. Iz Furlanije - Julijske krajine so posamezne uprave poslale posebne delegacije. S Tržaškega so bile prisotne delegacije pokrajinske uprave, tržaške, miljske in devinsko-nabrežinske občine ter dežele. Mnogo mladincev je iz Trsta odpotovalo s posebnim vlakom. Tako so se po rimskih ulicah videli tudi transparenti v slovenskem jeziku: enega teh so nosili člani Sindikata slovenske šole.

Rimska manifestacija je bila primeren odgovor vsem tistim silam, ki si v zadnjem času prizadevajo, odkrito ali prikrito, za ponovno oživiljanje fašizma.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»SKOPUH ALI KIR JANJA«

Poudarjeno je že bilo, da je Popovičeva komedija o skopuhu Kir Janju obdelava tiste človeške slabosti, ki je imela in ima v pesti nešteto ljudi v vseh časih. Zato so jo tudi v obliki komedije obravnavali najrazličnejši, tudi veliki komediografi. Gotovo je bil Popovičev prijem te človeške slabosti pred več kot sto leti v srbskem slovstvu zanimiv pojav.

Če je to delo umetniško vodstvo našega gledališča sprejelo v letošnji repertoar, je bilo to gotovo kulturna gesta: približati je hotelo klasično srbsko delo tržaškimi ljubiteljem gledališča.

Ko lahko cenimo to odločitev s kulturno zgodovinskega vidika, pa istočasno vidimo, da morda preveč zahtevamo od našega občinstva, da bi namreč moralo čutiti isto potrebo. Opažamo pa po prvih predstavah, da se tako zelo ne navdušuje nad delom, čeprav ga sprejema z dobrohotnim nasmehom. To pač ponovno potrjuje, da mora gledališče vedno znova dodajati svoji kulturno zgodovinski skrbi enako mero psihološkega posluha za to, da bo izbor poleg vsega tudi za občinstvo zanimiv, ne sicer na škodo kvalitete, a vendarle interesanten.

V velikem mestu, kjer imajo številna gledališča, je tak izbor lahko zelo na mestu, pri nas pa mora biti vendarle pogojen na razmere, v katerih živimo. Verjetno bi si zato lahko privoščilo prej kako gledališče v Ljubljani tako predstavo, kot si jo lahko privoščimo tu, kjer imamo eno samo gledališče.

In venoar je predstava zelo lepa. Gledališki ustvarjalci z Reke, ki so prevzeli realizacijo komedije s tržaškimi igralci, so vnesli v predstavo zanimive posebnosti in značilnosti. Režiser Vladimir Vukmanović je skrbno zamislil celotno predstavo in dal mestoma lirični prizvok in v glavnem dosegel zlitost. Z njim sta lepo koordinirala svoj prispevek scenograf Dorian Sokolić in kostumografka Ružica Nenađović - Sokolić.

Razen tega je bila tudi igra vseh nastopajočih ubrana in pretehtana. Jožko Lukeš, ki je nosil težo predstave, saj je takorekoč bil ves čas na odru, je zaigral izredno plastičen tip skopuha, a to ne togega in nerodnega, ampak živega, v nekaterih niansah človeško toplega. Zelo posrečeno postavilo je ustvaril Silvij Kopal kot hišni hlapec Petar. V obeh teh dveh likih je bilo čutiti veliko

preprostosti in prirodnosti, pa obenem smešne karakternosti. V ostalih vlogah so nastopili Bogdana Bratuževa, Miranda Caharijeva, Anton Petje in Stane Raztresen. Ti igralci so izoblikovali drugačne tipe, gospodo, predvsem narejeno gospodo. Če komika ni prišla tako do izraza, kot bi pričakovali, je to pač zato, ker besedna igra ni mogla dobiti v prevodu pravega izraza, ki pa je kakor zatrjujejo, glavna odlika komedije. A v celoti je predstava zelo homogena, scena domiselna, ritem po premieri dober. Morda je res edino po tematici premalo privlačna. J. P.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA
IZ LJUBLJANE

Nikolaj Robertovič Erdman

SAMOMORILEC

komedija v petih dejanjih

Prevod: MILE KLOPČIČ - Scena: SVETA JOVANOVIČ - kostumi: MIJA JARČEVA - glasba: FRANC LAMPRET — režija: IGOR PRETNAR

V petek, 10. decembra ob 21. uri (Abonma Red A premierski in Red E mladinski v četrtek) v soboto, 11. decembra ob 20.30 (Abonma Red B I. sobota po premieri in Red D mladinski v sredo)

v nedeljo, 12. decembra ob 18. uri (Abonma Red C nedeljski in Red F okoliški)

Sodobno kmetijstvo

Podatki o močnem izseljevanju iz Južnega Tirola utegnejo biti na prvi pogled presenetljivi. Toda temu ni tako. Izseljevanje ne zadeva samo kmetijstva — kar bi bilo za v glavnem agrarno deželo samoumevno — ampak tudi ostale gospodarske veje. Preteklo je dolgo časa, da se je južnotirolska odgovorna javnost začela zanimati za znanstveno obdelavo problemov splošnega gospodarskega stanja v deželi in se pozanimala za občutke in želje delovnih ljudi, ki so se izselili. Anketo sta izvedla dva mlada južnotirolska raziskovalca v okviru diplomskega dela in sta mogla z njo zajeti le 10 odst. južnih Tirolcev, ki so se podali na delo v tujino, vendar v ničemer ne zmanjšuje vrednost njune raziskave, ki daje dovolj jasno sliko na gospodarsko stanje v Južnem Tirolu. Dr. Heinold Steger (deželni odbornik za kmetijstvo) je kot prvi skušal soočati s podatki študije in pri tem pripomnil, da je izseljevanje v deželi, ki šteje pol milijona prebivalcev, od katerih pa živi 25 odst. v Bocnu in Meranu, ostalih 75 odst. pa na skoraj 7440 kv. km in to dokaj redko poseljenem ozemlju, ki nudi vsem dovolj delovnih mest, tesno v zvezi s takšnim stanjem.

Zapuščanje delovnih mest tudi v nekmetijskih sektorjih

Človek bi pričakoval, da zadeva izseljevanje predvsem kmetijstvo in da je v ostalih gospodarskih dejavnostih položaj bistveno drugačen, ker so v nekmetijskih dejavnostih možnosti za ekspanzijo boljše. Raziskava je pa pokazala, da kažejo tudi nekmetijske dejavnosti močan tovrstni indeks in da slednji celo presegajo tistega glede izseljevanja v kmetijskem sektorju.

Domače obrtništvo najmanj privlačno

Podatki o izseljevanju v posameznih gospodarskih dejavnostih so sledeči: 25,2 odst. v kmetijstvu, 12,2 odst. v industriji, 26,2 odst. v obrtništvu, 26,1 odst. v uslužnostnih dejavnostih, 10,4 odst. drugod. Zanimivi so podatki, v katerih gospodarskih dejavnostih so izseljenci našli nova delovna mesta: 5,4 odst. v kmetijstvu in gozdarstvu, 32,5 odst. v industriji, 15,9 odst. v obrtništvu, 37,2 odst. v uslužnostnih ali terciarnih dejavnostih, 9 odst. v ostalih gospodarskih dejavnostih. To pomeni, da si tisti, ki zapustijo delovna mesta v kmetijskem in gozdarskem sektorju, le redkokdaj poiščejo novo delovno mesto v stari dejavnosti. Večina teh je našla zaposlitev v industriji, kar potrjuje domnevo, da so le tisti, ki se ukvarjajo s sečnjo gozdov, zvesti svojemu poklicu.

Negativni rezultati glede južnotirolskega obrtništva so marsikoga presenetili. Kaže pa, da bo podatek, da sta dve tretjini južnotirolskih obrtnikov brez sodelavcev in da se 20 odst. obrtnikov ukvarja z obrtjo le postransko, imel svojo težo pri bodočih študijah Gospodarskega in socialnega inštituta.

Nizki zaslužki v terciarnih dejavnostih

Naravnost osupli pa so na Južnem Tirolskem ostali ob dejstvu, da je zelo močno zapuščanje delovnih mest v terciarnih dejavnostih, da pa delovna sila iz tega sektorja in še iz drugih išče zaposlitev v tujini pretežno

Izseljevanje tare tudi Južno Tirolsko

v terciarnih dejavnostih (37 odst.) Dr. Steger je mnenja, da je to zelo zaskrbljujoče in da temu botrujejo nezadovoljive razmere v južnotirolskih delovnih mestih.

Vzroki za izseljevanje ali odpor k vrnitvi domov pa so naslednji: nezadostne plače 41,3 odst., pomanjkanje delovnih mest 26,6 odst., pomanjkanje stanovanj 26 odst., socialni in pravni položaj delojemalca 21,8 odst., slabe možnosti za napredovanje v posameznih poklicih 19,8 odst., ostali vzroki 19,5 odst.

Nezadovoljive delovne razmere

Vse kaže, da so prejemki delojemalcev v turističnem sektorju nizki in da je nasplošno socialni in pravni položaj zaposlenih neugoden. Zato tako močno izseljevanje v tujino. Dr. Steger domneva, da bo treba najprej rešiti probleme, ki tarejo delojemalce na samem delovnem mestu in šele nato skrbeti za povečanje delovnih mest v industriji in s tem ustvarjati konkurenco turističnim dejavnostim.

Izseljenci nočejo nazaj

Študija je skušala osvetliti tudi problem pripravljenosti oziroma odpora izseljencev

do povratka domov. Kaže, da se velik del izseljencev sploh ne misli več vrniti domov bodisi, ker so se že vključili v novo okolje bodisi ker ne verjamejo, da se bo njihovo stanje izboljšalo po vrnitvi domov.

Proizvodno-tehnična ter družbena zaostalost

Zgleda, da bo študija prispevala svoj delež k omajanju zavesti Južnih Tirolcev, da živijo v nekaterih posebnih razmerah, ki jih je treba čim manj spreminjati in braniti pred vplivi od zunaj. Zelo verjetno pa ne gre v njihovem primeru samo za proizvodno-tehnično zaostalost družbe, ki se noče vključiti v proizvodno-tehnični mehanizem sodobnega sveta, temveč tudi za neugodje in nezadovoljstvo Južnih Tirolcev nad splošno kulturno civilizacijsko situacijo. Predolgo so Južni Tirolci živeli nekako odrezani od sveta in se zanašali na svojo žilavost in ponos ter se premalo spraševali, ali imajo vsi južnotirolski fantje in dekleta enake možnosti pri socialnem napredovanju, pri izobrazbi, pri zasedanju položaja v družbi, če si nemara želi včeraj še patriarhalno živeči človek, posebno mlad človek, drugačno splošno duhovno vzdušje ter drugačne razmere na delovnem mestu. Če ljudje v zastarelih proizvodno-organizacijskih razmerah in nedinamičnih delovnih prijemih ne morejo zadovoljevati svojih ambicij, odhajajo v tujino. Tedaj izzveni klic: »Ostanite doma« samo kot fraza in ceneni moralizem. Vr.

Tedenski pregled domačega športa

(Nadaljevanje s 5. strani)

možnost, da bi domačinke pripravile pravo presečenje. V opravičilo dolinske ekipe lahko omenimo le, da so bila dekleta nekoliko utrujena od naporene vožnje.

SOKOL - PRIMAVERA MARZOTTO 1 : 3 (12:15, 8:15, 15:13, 4:15)

Predstavnice Sokola so na prvi tekmi sprejele v goste eno močnejših ekip te skupine, ki se odlikuje zlasti v obrambi ter bo brez dvoma trd oreh za marsikatero moštvo. V začetku so Sokolice krepko povedle, nakar so se »oddahnile«. Ta njihov oddih pa je trajal nekoliko preveč, saj so gostje to pridno izkoristile in osvojile set, katerega so bele že imele v svojih rokah. Podobno je bilo v drugem in tretjem delu igre. Občasno smo videli izredno igro naših deklet, temu pa so sledile najosnovnejše napake, da o zgrešenih servisih sploh ne govorimo. Potem ko so Škerkova in ostale asvojile tretji niz, so se verjetno prestrašile zadovoljivega izida ter povsem odpovedale v zadnjem setu. Kljub omenjenim pomanjkljivostim, katere je treba pripisati predvsem neizkušenosti, pa so Nabrežinke dokazale, da so sposobne igrati zelo dobro in bi se torej morale že v najbližji bodočnosti izkazati v pravi luči. To prvenstvo je za Sokolice prehodno, saj je njihov cilj le obstanek v ligi; ko pa bodo končno razpolagale s telovadnico v Nabrežini, bodo lahko gojile tudi večje ambicije.

MOŠKA C liga

MERAN - KRAS 0:3 (11:15, 2:15, 15:17)

V prvem kolu je zgoniška ekipa, ki letos upravičeno računa na boljše uvrstitev, gostovala v Meranu. Sodniku sta se tako predstavili dve ekipi narodnih manjšin, ki sta na sodnikovo veliko začudenje pozdravili vsaka v svojem jeziku. Meran se je kot po navadi izkazal za solidno moštvo, saj je lani odpravilo doma naše fante s 3:0, v sobotni tekmi pa niso mogli ničesar proti razigranim Kra-

ševcem. Prof. Drasič, ki je letos uvedel novi sistem, ki temelji na hitrih in učinkovitih akcijah, je torej žel prvi uspeh s svojimi varovanci. Zmaga Krasa ni bila nikoli v dvomu, le v zadnjem delu igre so se domačini uspešno upirali, to pa je bilo tudi vse. Pomemben uspeh torej za našo mlado ekipo, ki se je letos ojačila z Wilhelmom (lansko leto je nastopal za Polet) ter Ušajem in Zadnikom, ki sta prišla iz Sokolovih vrst po predhodnem sporazumu med kraškima društvoma.

KOŠARKA - Moška D liga

BOR - LIDO VENEZIA 66-49

V prvem domačem srečanju so Lakovič in tovariši doživeli pekoč poraz. Igra plavil je bila izredno slaba in neučinkovita, saj se je v napadu rešil le Starc, ki je sam dosegel polovico točk. Nerazumljivo se nam zdi, da Bor, ki je sposoben zaigrati res dobro, lahko prikaže tako raztrgano igro, kot smo jo videli v nedeljo. Dejstvo, da se je letos raven D lige dvignila, ne opravičuje dovolj slabe igre Tržačanov. Tekma torej, ki jo moramo čimprej pozabiti, prof. Mari pa bo brez dvoma skušal vrniti svojim fantom tisto samozavest, ki jim je potrebna, da igrajo, kot oni znajo. Ta teden se morajo naši košarkarji precej potruditi na treningih, saj jih v nedeljo čaka naporna naloga; v prvem tržaškem derbiju se bodo srečali s Cianocolori.

NAMIZNI TENIS

MOŠKA B LIGA IN TRŽAŠKI POKAL

V zadnjem kolu prvega dela prvenstva je Sokol v Mestrah odpravil Montedison s 5:2. Edini dve tekmi je izgubil Fabjan, ki je proti enakovrednim nasprotnikom igral pod svojo sposobnostjo. Košuta in Bole pa sta kot po navadi opravila svojo dolžnost s petimi zmagami.

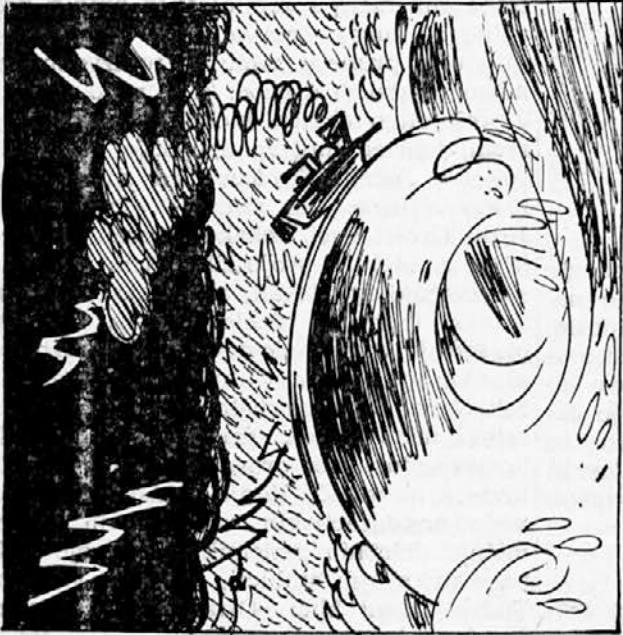
Prejšnji četrtek so Nabrežinci odigrali drugo tekmo, veljavno za Tržaški pokal. Milič, Ukmar, Fabjan in Tavčar so se srečali z drugo ekipo Julije. Izid 6:0 jasno govori v korist naših predstavnikov, ki so tako postali resni tekmeči za osvojitve prvega mesta tudi na tem turnirju.

ketna

Piše B. T. riše M. B.

S POLNO PARO 18 na morje

Beli oblak je bil že običen v črno!
In črni oblak je začel sejati po zorani njivi
morja goste, bleščeče strele...
Da, tako je bilo- Huje kot na televiziji, kot v
filmu, huje kot v romanu! Prišla je tista ura, ko
bi bil vsakdo najraje doma pri mami ali vsaj pri
stari mami...

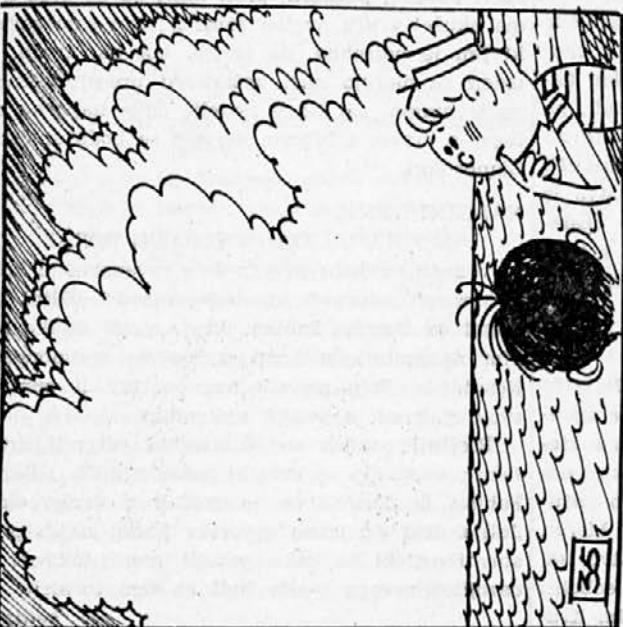
Blaž je bil 'ostala posadka'. Vtknil je prst
v vodo.
'Ne skočim!' se je upri stoletnim pravilom po-
morske plovbe. 'Premrzla je!'
Ničesar na svetu se Blaž ni bolj bolj kot mrzle
vode! Tudi same smrti ne. To je bilo znano in
vsako jutro preizkušeno.
Postalo je jasno, da se pomorskega priročnika
ne bo mogoče držati!

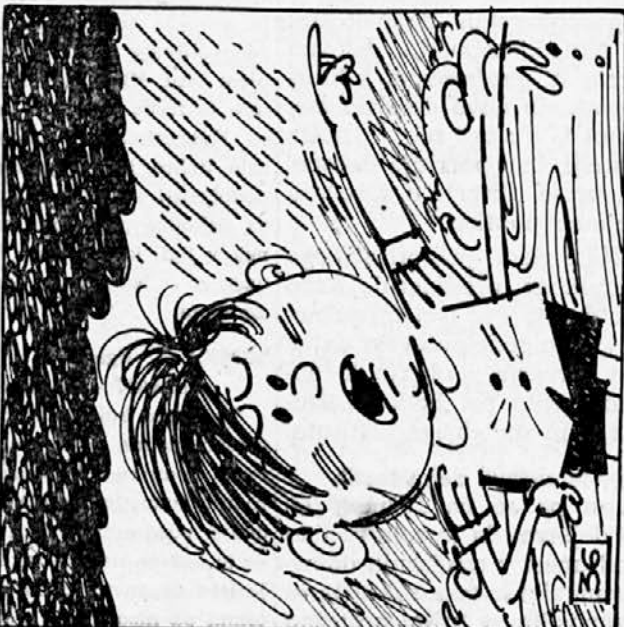
Ladja se je začela gugati. V začetku narahlo,
nato pa močneje.
Pohlevni valčki so dobivali drzne grebene.
Spreminjali so se v valove in nazadnje v prave
gore hrumeče siane vode.
Náš pionir pa je plezal po teh gorah gor in dol.
Lokomotiva v parniku se je vozila tja in nazaj...

Skušajmo se spomniti, kaj predvideva pomorski
priročnik za tako, res brezupno prtljiko!
Posadka poskače v vodo. Vsakdo prime svojo
desko ali sod in odplava na otok. Poveljnik lad-
je stoji na mostičku do kolen v vodi in salutira.
Godba, če je na ladji, igra himno!
Poveljnik ladje je bil Tomaž. Prav on, ki se je
toliko gnal za rotacijo...

35. Toda morje je morje! Dva obraza ima. In rav-
nokat se je pripravljalo, da jima pokaže onega dru-
gega...
Na obzorju se je prikazal bel oblček. Rasel je
kot velik an iz svetilke. V kratkem času je pre-
kril sonce in tri četrt neba.

36. No, mornarji ne jčejo in ne molijo. Mornarji
ukrepajo.
Kapitan je zavrnil v vihar: 'Ladja tone! Po-
sadka, k rešilim čolnom!'
Seveda, naš parnik pa ni bil pravi parnik, am-
pak navadna ribiška barka. Nobenih rešilnih čol-
nov ni imel, tudi rešilnih pasov ne. Imel je s seboj
le lokomotivo, dva hlebca kruha, pet kokt, dve
podvodni opremi. In dva neuca mornarja...